

Kohti tasa-arvopolitiikan seurantajärjestelmää – kysymyksiä matkan varrelta

Eeva Raevara
Tasa-arvoyksikkö

10.11.2020

Kohti tasa-arvopolitiikan seurantajärjestelmää

- Taustaa
- Tasa-arvoindikaattorit: tähän mennessä tapahtunutta
- Kysymyksiä matkan varrelta
 - Tavoitteiden määrittely
 - Hyvä indikaattori – indikaattorijärjestelmä?
- Miten tästä eteenpäin?
- Esimerkkinä Euroopan tasa-arvoindeksi

Miksi tasa-arvoindikaattorit?

- **Tasa-arvotilanteen seuraaminen, tasa-arvo-ongelmien näkyväksi tekeminen**
- **Tasa-arvopolitiikan läpinäkyvyys, arviointi ja vastuuttaminen**
- **Tasa-arvopolitiikan suunnitelmallisuuden ja tietopohjan vahvistaminen**

Tasa-arvoindikaattorien edut ja riskit

Ristiriitaiset tavoitteet? Poliittisen päätöksenteon mitattavuus ja tehokkuus — politiikan läpinäkyvyys ja vaikuttavuuden arviointi kansalaisten näkökulmasta

- Voivat tehdä monimutkaisista tasa-arvokysymyksistä helposti mitattavia suureita
- Voivat heikentää tasa-arvopolitiikan tavoitteellisuutta, jos tavoitteet eivät selkeitä → tasa-arvoindikaattorit muuttuvat tavoitteiksi
- Voivat tehdä tasa-arvo-ongelmia ja tasa-arvopolitiikan puutteita näkyviksi ja vahvistaa päätöksenteon tietopohjaa
- Voivat parantaa tasa-arvopolitiikan läpinäkyvyyttä ja sen vaikuttavuuden seuranta ja toimia vastuuttamisen välineenä

Tasa-arvoindikaattorit – tähän mennessä tapahtunutta 1/3

- STM:n tasa-arvoyksikkö ja THL:n Tasa-arvotiedon keskus ovat kehittäneet indikaattoreita Suomen tasa-arvotilanteen ja tasa-arvopolitiikan seuraamiseksi
- Tasa-arvoindikaattoreiden kehittämistyö vuonna 2017:
 - 1) Sovittiin, mitä tasa-arvopolitiikan pitkän aikavälin **tavoitteita ja sitoumuksia** indikaattoreilla on tarkoitus mitata ja seurata
 - 2) järjestettiin kolme **kehittämistyöpajaa**, joissa tavoitteita ja niitä mittaavia indikaattoreita kehitettiin vaiheittain asiantuntijoiden kanssa
 - 3) THL antoi tammikuussa 2018 STM:lle **ehdotuksen** tasa-arvopolitiikan seurantaan käytettävistä indikaattoreista
- **Hallitusohjelma ja hallituksen tasa-arvo-ohjelma (2020-2023): Tasa-arvon seuraamiseen luodaan valtion eri hallinnonalat kattava seurantajärjestelmä**

Tähän mennessä tapahtunutta 2/3: aiemman tasa-arvoindikaattorityön lähtökohdat

- Jo aiemmassa indikaattorityössä lähtökohtana pitkän aikavälin tasa-arvotavoitteiden toteutumisen mittaaminen
 - Tavoitteet sisältyivät vuoden 2010 [Valtioneuvoston selontekoon naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta](#)
- Lisäksi Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset ja muut sitoumukset otettiin indikaattorityön pohjaksi
 - [YK:n Pekingin toimintaohjelma](#)
 - [YK:n naisten oikeuksien sopimus CEDAW](#)
- Uusi tasa-arvopoliittinen selonteko valmisteilla vuoden 2021 loppuun mennessä – tavoitteena määritellä pitkän aikavälin strategiset tasa-arvotavoitteet
- Näiden tasa-arvotavoitteiden seuraamiseksi valmistellaan eri hallinnonalat kattava seurantajärjestelmä

Tähän mennessä tapahtunutta 3/3: tasa-arvoindikaattorien määrittely

- Indikaattoreita 6 tavoitealueelta: työelämä, päätöksenteko, koulutus, väkivalta, hyvinvointi ja terveys sekä institutionaaliset mekanismit
- Avainindikaattoreita yhteensä noin 40
- Keskityttiin lähinnä lopputulosindikaattoreihin
 - Pidemmän tähtäimen tavoitteena, että tasa-arvoindikaattoreissa mukana *rakenne-, prosessi- ja lopputulosindikaattoreita*
- Sekä tavoitteista että indikaattoreista tehtiin valintaa: indikaattoreiden määrä haluttiin pitää toteuttamiskelpoisena, tarkasteltiin myös tietojen saatavuutta
- Painotus kansallisen tason indikaattoreissa; myöhemmin myös alue- ja kuntataso?
- Indikaattoreissa pyrittiin ottamaan huomioon Suomen erityispiirteitä ja intersektionaalisuutta sekä indikaattoreiden käytettävyyttä
- Kehittämistyön aikana havaittuja tietoaukkoja kirjattiin ylös (vrt. PIO-indikaattorit)

Kysymyksiä matkan varrelta 1/2: tavoitteiden määrittely

Jos mitataan tavoitteiden/oikeuksien toteutumista, miten ne määritellään?

- **Pitkän aikavälin tavoitteet vs. hallituskausien tavoitteet (vrt. Ruotsi)**
- **Perusoikeuksien toteutuminen: kansainvälisesti määritellyt perus- ja ihmisoikeudet -> Suomen ihmisoikeussitoumukset (vrt. YK/OHCHR, Iso-Britannia)**
- **Oikeuspohjaisuus – poliittisesti määritellyt tavoitteet -> oikeuden ja politiikan vuoropuhelu**
- **Ratkaisuna kompromissi? Pitkän aikavälin poliittisesti määritellyt tavoitteet, jotka laaditaan myös kv-ihmisoikeussitoumusten ja Suomen saamien suositusten pohjalta**

Kysymyksiä matkan varrelta

2/2: tavoitteiden/indikaattorien määrittely

- Miten keskeiset kansalliset tasa-arvohaasteet/ihmisoikeushaasteet identifioidaan?
- Ihmisoikeusperiaatteiden/tasa-arvotavoitteiden muuttuvuus? Mitä emme vielä näe?
- Tavoitteiden ja indikaattoreiden välinen suhde: Selkeä järjestys vai jatkuva vuoropuhelu? Voiko indikaattoreita määritellä ilman selkeitä tavoitteita?

Hyvän indikaattorin ominaisuudet

- Indikaattorit mahdollistavat (ajallisen) vertailun
- Olisi hyvä olla herkkä muutoksille, mutta kuitenkin tarpeeksi vakaa → merkittävät muutokset näkyviin
- Ei liikaa - eikä liian vähän...
- Indikaattorien käytettävyys – keskittyminen avainindikaattoreihin
- Indikaattorityö on valintojen tekemistä
- Indikaattorien olemassaolo ei ole itsetarkoitus – olennaista indikaattorien käyttö ja ajantasaisuus
- **Keskeinen kysymys: miten hyvin indikaattori mittaa tavoitteiden/perusoikeuksien toteutumista**

Tasa-arvopolitiikan seurantajärjestelmä: kysymyksiä jatkotyöhön

- Tasa-arvotavoitteiden määrittely: miten hyvin ovat mitattavissa, tarvitaanko määrällisten mittareiden lisäksi laadullista tietoa?
- Miten intersektionaalisuus ja sukupuolen moninaisuus otetaan indikaattoreissa paremmin huomioon, THL:n hanke tukee tätä kehittämistyötä
- Mitä enemmän risteäviä eroja, sitä enemmän tietoa: mikä tieto on oleellista, mistä tulokset kertovat? Mahdollistavatko aineistojen koot risteävien erojen tarkasteluja? Vrt. perus- ja ihmisoikeusindikaattorien poikkileikkaavuus
- Perus- ja ihmisoikeusindikaattorien ja tasa-arvoindikaattorien välinen suhde: miten rakentaa indikaattorijärjestelmiä, jotka kommunikoivat keskenään
- Miten opimme toisiltamme ja kansainvälisestä indikaattorityöstä

Euroopan tasa-arvoinstituutin ELGE:n tasa-arvoindeksi

- ELGE:n tasa-arvoindeksi julkaistu nyt viisi kertaa (viimeisin 29.10.2020)
- Viime vuodesta lähtien vuotuinen päivitys
- Indeksillä voidaan vertailla sukupuolten tasa-arvoa koskevia muutoksia EU-maiden välillä ja eri ajankohtina
- Indeksi mittaa tasa-arvon toteutumista välillä 1 – 100 kokonaispisteinä ja kuudella eri alueella: työ, raha, tieto, aika, valta ja terveys
- 2017 lähtien mukana kaksi ns. satelliitti-indikaattoria: naisiin kohdistuva väkivalta ja läpileikkaava eriarvoisuus
- Vuodesta 2019 alkaen kuhunkin raporttiin on valittu erityisteema, tänä vuonna digitalisaatio
- Indeksien kokonaispistemäärä on nyt 67.9
- Kolmen kärki oli tänä vuonna Ruotsi (83.8), Tanska (77.4) ja Ranska (75.1), Suomi on neljännellä sijalla (74.7)
- Indikaattorityön kannalta mielenkiintoisinta on katsoa kutakin aluetta ja tarkastella, mitä indikaattoreita niissä käytetään
- [ELGEn tasa-arvoindeksi](#)

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Kiitos

Lisätietoja

Eeva Raevaara

eeva.raevaara(at)stm.fi

